

# The Mediating Role of Spiritual Tendencies in the Relationship between Cognitive Emotion Regulation and Marital Adjustment

Somayeh Ashori<sup>1</sup> , Ali Zade-Mohammadi<sup>1\*</sup> , Mohammad Arash Ramezani<sup>1</sup> , Ali Vafaei<sup>2</sup> ,  
 Reza Karimi<sup>2</sup> 

1- Family Research Institute, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran.

2- Department of Clinical Psychology, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

\*Correspondence should be addressed to Dr. Ali Zade-Mohammadi; Email: [dr\\_zadeh@sbu.ac.ir](mailto:dr_zadeh@sbu.ac.ir)

## Article Info

Received: May 22, 2021

Received in revised form:

Jun 28, 2021

Accepted: Aug 1, 2021

Available Online: Jun 22, 2022

## Keywords:

Spiritual tendencies

Cognitive emotion regulation

Marital adjustment



 <https://doi.org/10.22037/jrrh.v8i2.33590>

## Abstract

**Background and Objective:** In recent decades, marital satisfaction and adjustment as the main issues in family life, have been widely focused on by researchers. The current study aimed to investigate the mediating role of spiritual tendencies in the relationship between cognitive emotion regulation and marital adjustment.

**Methods:** This study is correlational and applied. The statistical population included the couples aged 20-60 who had been living together for at least two years and were still living together at the time of study. Out of them, 400 participants (200 male and 200 female) were selected using convenience sampling method. SC, CERQ and DAS were used as the research instruments. Structural equation modelling was used to analyze the data. In this study, all ethical considerations were observed and no conflict of interest was reported by the authors.

**Results:** The results showed that the model has a statistically acceptable fit index. The positive relationship between the variables shows that spiritual tendencies along side with cognitive emotion regulation predict marital adjustment. The mediating role of spiritual tendencies is explained by the significant relationship and correlation between positive emotion cognitive regulation with marital adjustment. Based on the model fit indices, the significance of all the paths related to the variable of marital adjustment is proved.

**Conclusion:** According to theory, cognitive emotional regulation focuses on couples' emotions and creates an opportunity for cognitive processing (including cognitive processing in the face of anger and rage). This, in turn, improves couples' relationships. Spiritual tendencies are a significant predictor of marital adjustment and marital satisfaction and enhance the quality of marital relationship.

**Please cite this article as:** Ashori S, Zade-Mohammadi A, Ramezani MA, Vafaei A, Karimi R. The Mediating Role of Spiritual Tendencies in the Relationship between Cognitive Emotion Regulation and Marital Adjustment. Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2022;8(2):89-102. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v8i2.33590>

## Summary

### Background and Objective

In the last decade, marital satisfaction and adjustment and its relationship with various aspects of human life have been extensively studied by psychologists (1). A brief review of the research on the couples and the factors affecting

marital adjustment in the Iranian society shows that variables such as emotion regulation and conflict resolution skills are related to marital adjustment (2); Successful emotion regulation is associated with positive outcomes, such as the development of social competencies and the health of the emotion regulator (3), and unregulated emotion is associated with prominent

forms of psychological disorders (4). Many studies have found a positive relationship between spirituality and religious beliefs and mental health. Research on the role of religious orientation shows that people with more religious orientations have higher self-control in the face of problems and lower outburst is observed in their behavior (5). Therefore, couples with religious orientation in the face of marital challenges and conflicts, due to refraining from aggressive outburst, use adaptive emotion regulation methods with a constructive result for the marital relationship (6). Based on this issue, the role of religion and religious orientation can be considered as a mediator of the relationship between many family and individual factors and marital adjustment (7).

### Methods

**Compliance with ethical guidelines:** One of the ethical principles observed in the present study was that informed consent of individuals to participate in the study was obtained. The participants were also assured that their information would remain confidential and that they could withdraw from the study at any time.

This research is correlational and applied. The statistical population of the study included couples aged 20-60 years living in Tehran and Hamedan in 1398. In this study, 400 people (200 men, 200 women) were selected by convenience sampling method. In order to select a more suitable sample, three questionnaires were distributed to the participants online and also by referring to institutions, schools, mosques, neighborhoods, parks in Tehran and Hamedan (north, south, west, east and center). The inclusion criteria for couples in this study were being married (permanent marriage), at least two years of living together, and literacy. Eight questionnaires had been incompletely filled in and 3 questionnaires had answers other than the range of answers specified in the questionnaire. These questionnaires were removed from analysis and sampling continued until the specified number was completed.

### Results

The results of correlation analysis of research variables showed that cognitive regulation of positive emotion has a positive and significant relationship with marital adjustment ( $P=0.001$ ,  $r=0.327$ ). Also, cognitive regulation of negative emotions has a significant negative relationship with marital adjustment ( $P=0.001$ ,  $r=-0.308$ ). There is a direct and significant relationship between spiritual tendencies and cognitive

regulation of positive emotions ( $P=0.001$ ,  $r=0.201$ ). A negative and significant relationship was also found between spiritual tendencies and cognitive regulation of negative emotion and its components ( $P=0.001$ ,  $r=-0.297$ ). There is a direct and significant relationship between spiritual tendencies and marital compromise ( $P=0.001$ ,  $r=0.310$ ).

### Conclusion

The results of the present study are matched with the findings of Vishkin et al. (5) on the relationship between spiritual beliefs and mental health, Pollard et al. (6) on the role of religious tendencies in regulating aggressive emotions, and Azizi et al. (7) on the mediating role of religious tendencies in the relationship between family factors and marital adjustment.

Cognitive emotion regulation makes couples aware of the existence of negative emotions and their negative impact on them and makes them try to keep their emotional life healthy by evaluating emotions in different situations and by using emotions correctly, being aware of emotions and accepting them, reduce their negative emotions expressing emotions, especially positive emotions in life situations, which in turn will improve various aspects of daily life (family, social, emotional and work) (8). Spirituality also creates hope and motivation in individuals and their followers, increases individual empowerment, increases the feeling of dominance, the pattern of acceptance and tolerance of suffering, as well as coping with stresses and problems. All of these are the consequences of religiosity and inclination to spiritual life. Spiritual inclinations can be a significant predictor of marital adjustment and life satisfaction among the couples and improve the quality of relationships between the couples (9).

One of the limitations of the present study was the lack of cooperation of people in filling out questionnaires and providing unrelated answers. Also, the study could not control the effects of other influential variables. Furthermore, the available sampling method used in the research may have led to biased results, so the generalization of the findings should be done with caution.

### Acknowledgements

The researchers would like to thank all those who participated in the present study and played an important role in advancing the process and results of this study.

### Ethical considerations

According to the authors of the article, the present study is obtained from the thesis of the first author entitled "Mediating Role of Spiritual Tendencies in the Relationship between Cognitive Emotion Regulation and Marital Adjustment", approved by the research ethics committee of Shahid Beheshti University with the ethics code IR.SBU.REC.1400.080.

### Funding

According to the authors, the present study had no financial support.

### Conflict of interest

The authors declared no conflict of interest in this study.

### Authors' contribution

Research design and writing the whole article: first, second and third authors; and data collection and analysis, article editing and review: first, third, fourth and fifth authors.

## References

1. Ozcan H, Ustundag MF, Yilmaz M, Aydinoglu U, Ersoy AO, Eyi EGY. The relationships between prenatal attachment, basic personality traits, styles of coping with stress, depression, and anxiety, and marital adjustment among women in the third trimester of pregnancy. *The Eurasian journal of medicine*. 2019;51(3):232.
2. Cheraghi M, Mazaheri MA, Motabi F, Panaghi L, Sadeghi MS. Beyond the Couple: A Qualitative Analysis of Successful In-law Relationships in Iran. *Family process*. 2019;58(4):936-53. (Full Text in Persian)
3. van den Heuvel MW, Stikkelbroek YA, Bodden DH, van Baar AL. Coping with stressful life events: Cognitive emotion regulation profiles and depressive symptoms in adolescents. *Development and psychopathology*. 2020;32(3):985-95.
4. Langer K, Wolf OT, Jentsch VL. Delayed effects of acute stress on cognitive emotion regulation. *Psychoneuroendocrinology*. 2021;125:105101.
5. Vishkin A, Bigman Y, Tamir M. Religion, emotion regulation, and well-being. *Religion and spirituality across cultures*: Springer; 2014. p. 247-69.
6. Pollard SE, Riggs SA, Hook JN. Mutual influences in adult romantic attachment, religious coping, and marital adjustment. *Journal of Family Psychology*. 2014;28(5):615.

7. Azizi A. Regulation of emotional, marital satisfaction and marital lifestyle of fertile and infertile. *Rev Eur Stud*. 2018;10:14.

8. Perlick DA, Sautter FJ, Becker-Cretu JJ, Schultz D, Grier SC, Libin AV, et al. The incorporation of emotion-regulation skills into couple-and family-based treatments for post-traumatic stress disorder. *Military Medical Research*. 2017;4(1):1-10.

9. Li S, Kubzansky LD, VanderWeele TJ. Religious service attendance, divorce, and remarriage among US nurses in mid and late life. *PloS one*. 2018;13(12):e0207778.

## دور النزعة الدينية الوسيط وعلاقته بالإدراك العاطفي و تحسين العلاقة الزوجية

سمية عاشوري<sup>١</sup>، علي زادة محمدي<sup>٢</sup>، محمد آرش رمضاني<sup>١</sup>، علي وفائي<sup>٢</sup>، رضا كريمي<sup>٢</sup>

١- مركز دراسات الأسرة، جامعة الشهيد بهشتي، طهران، إيران.

٢- قسم علم النفس السريري، كلية الطب، جامعة الشهيد بهشتي للعلوم الطبية، طهران، إيران.

\* المراسلات الموجهة إلى الدكتور علي زادة محمدي؛ البريد الإلكتروني: [dr\\_zadeh@sbu.ac.ir](mailto:dr_zadeh@sbu.ac.ir)

### معلومات المادة

الوصول: ١٠ شوال ١٤٤٢

وصول النص النهائي: ١٧ ذي القعدة ١٤٤٢

القبول: ٢١ ذي الحجة ١٤٤٢

النشر الإلكتروني: ٢٢ ذي القعدة ١٤٤٣

### الملخص

**خلفية البحث وأهدافه:** حظيت قضية الرضا والتلائم في الحياة الزوجية في العقود الأخيرة باهتمام الباحثين وأصبحت من أهم القضايا الأسرية في ساحة الدراسات المهتمة بشؤون الأسرة. فانطلاقاً من قناعتنا بأهمية الأمر نسعى في هذه الورقة البحثية دراسة الدور الوسيط للنزعة الدينية والروحية في تنظيم الإدراك العاطفي وعلاقة هذا الإدراك بالتلائم والوفام في الحياة الزوجية.

**منهجية البحث:** تعتمد هذه الدراسة منهجية التضامن والتعاقد وتندرج ضمن الدراسات الأساسية. أما الشريحة الاجتماعية التي أجريت عليها الدراسة فهي تتضمن الأزواج الذين تتراوح أعمارهم بين ٢٠ عاماً حتى ٦٠ عاماً من مواطني مدينتي طهران وهمدان في عام ٢٠١٩ للميلاد. كما اعتمدت الدراسة على الأزواج الذين مضى على حياتهم الزوجية عامان أو أكثر ولم تنته بالإنفصال، بمعنى أنهما يعيشان معاً حين أجريت عليهم الدراسة. وقد اخترنا ٤٠٠ مشاركاً في الإحصاءات (٢٠٠ امرأة و ٢٠٠ رجلاً) من بين العينات المتاحة. أما الآليات التي اعتمدت عليها الدراسة فهي إستبيان النزعة الدينية المسمى (SQ) والإستبيان المتعلق بالإدراك العاطفي الذي يشار إليه باختصار (CERQ)، وأيضاً إستبيان التلائم الثنائي الذي يوجز بالحروف اللاتينية بـ (DAS). أما تحليل معطيات الإستبيان فقد اعتمدنا فيه على نموذج المعادلات المهيكلية. يُذكر أنه تمت مراعاة جميع الموارد الأخلاقية في هذا البحث وإضافة إلى ذلك فإنّ مؤلّفي البحث لم يشيروا إلى أي تضارب في المصالح.

**المعطيات:** أثبتت المعطيات أنّ الأتمودج المدوّن كان بالمستوى المطلوب من المنظور الإحصائي والإحصاءات أشارت إلى أنّ المعطيات كانت متوقعة؛ كما أنّ العلاقات الإيجابية بين المتغيرات أثبتت أنّ النزعة الدينية المصحوبة بالمكوّن الأخلاقي الهام وهو مكوّن الإدراك العاطفي، له دور ريادي وحاسم في مسألة التلائم والوفام في الحياة الزوجية.

**الاستنتاج:** توصل كتاب هذه المقالة أنّ إدارة المعرفة العاطفية وتنسيقها مع الحالات العاطفية والروحية لكلا الزوجين وخلق فرص لإزدهار هذه الفهم العاطفي (كالتحليل المعرفي و العاطفي عند حالات الغضب والتنمّر) يعزز فرص تحسين العلاقة الزوجية؛ كما أنّ النزعة الدينية تساعد الزوجين على تعزيز التلائم والوفام بينهما، ما ينعكس على تحسين العلاقة الزوجية وترفع درجات الرضا من الحياة بينهما.

يتم استناد المقالة على الترتيب التالي:

Ashori S, Zade-Mohammadi A, Ramezani MA, Vafaei A, Karimi R. The Mediating Role of Spiritual Tendencies in the Relationship between Cognitive Emotion Regulation and Marital Adjustment. Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2022;8(2):89-102. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v8i2.33590>

## نقش میانجی‌گری گرایش‌های معنوی در رابطه بین تنظیم شناختی هیجان با سازگاری زوجی

سمیه عاشوری<sup>۱</sup>، علی زاده محمدی<sup>۱\*</sup>، محمد آرش رضانی<sup>۱</sup>، علی وفايي<sup>۲</sup>، رضا کریمی<sup>۲</sup>

۱- پژوهشکده خانواده، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

۲- گروه روان‌شناسی بالینی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.

\*مکاتبات خطاب به دکتر علی زاده محمدی؛ رایانامه: [dr\\_zadeh@sbu.ac.ir](mailto:dr_zadeh@sbu.ac.ir)

### اطلاعات مقاله

دریافت: ۱ خرداد ۱۴۰۰

دریافت متن نهایی: ۷ تیر ۱۴۰۰

پذیرش: ۱۰ مرداد ۱۴۰۰

نشر الکترونیکی: ۱ تیر ۱۴۰۱

### چکیده

**سابقه و هدف:** در دهه‌های اخیر پژوهشگران به رضایتمندی و سازگاری زندگی زناشویی که یکی از مسائل اصلی زندگی خانوادگی محسوب می‌شود به‌طور گسترده‌ای توجه کرده‌اند. پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش میانجی‌گری گرایش‌های معنوی در رابطه بین تنظیم شناختی هیجان با سازگاری زوجی انجام شده است.

**روش کار:** این پژوهش از نوع همبستگی و در زمره تحقیقات بنیادی است. جامعه آماری پژوهش زوجین ۲۰-۶۰ سال ساکن شهرهای تهران و همدان در سال ۱۳۹۸ بود که دست‌کم دو سال زندگی مشترک داشتند و در حال حاضر با هم زندگی می‌کردند. از میان آنان نمونه‌ای به تعداد ۴۰۰ نفر (۲۰۰ مرد و ۲۰۰ زن) به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. ابزارهای استفاده‌شده در این پژوهش پرسش‌نامه معنویت (SQ)، پرسش‌نامه تنظیم شناختی هیجان (CERQ) و پرسش‌نامه سازگاری دونفره (DAS) بود. برای تحلیل داده‌های پژوهش نیز از الگویابی معادلات ساختاری استفاده شد. در این پژوهش همه موارد اخلاقی رعایت شده است و مؤلفان تضاد منافی گزارش نکرده‌اند.

**یافته‌ها:** یافته‌ها نشان داد که الگوی تدوین‌شده از نظر آماری شاخص‌های برازش قابل قبولی داشت و روابط معنادار مثبت بین متغیرها نشان داد که گرایش معنوی همراه مؤلفه تنظیم شناختی هیجان در پیش‌بینی گرایش به سازگاری زناشویی نقش داشت. نقش میانجی‌گری گرایش‌های معنوی با معناداربودن و همبستگی رابطه تنظیم شناختی هیجان مثبت و سازگاری زوجی و همچنین نقش میانجی‌گری گرایش‌های معنوی با همبستگی رابطه تنظیم شناختی هیجان منفی و سازگاری زوجی تبیین شده است و بر اساس مقادیر شاخص برازش یافته الگوی پژوهش، معناداربودن مسیر متغیر سازگاری زوجی با گرایش‌های معنوی به اثبات می‌رسد.

**نتیجه‌گیری:** تنظیم شناختی هیجان با درک عواطف زوجین و ایجاد فرصتی برای پردازش شناختی (از جمله پردازش شناختی هنگام خشم و عصبانیت) به بهبود رابطه می‌پردازد و گرایش‌های معنوی می‌تواند پیش‌بینی‌کننده معنی‌دار سازگاری زناشویی و رضایت از زندگی در میان زوجین باشد و موجب ارتقای کیفیت روابط بین زوجین شود.

استناد مقاله به این صورت است:

Ashori S, Zade-Mohammadi A, Ramezani MA, Vafaei A, Karimi R. The Mediating Role of Spiritual Tendencies in the Relationship between Cognitive Emotion Regulation and Marital Adjustment. Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2022;8(2):89-102. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v8i2.33590>

## مقدمه

خانواده که یکی از بنیادی‌ترین نهادهای اجتماعی است در پی تشکیل زندگی زناشویی شکل می‌گیرد. جامعه‌شناسان تأکید زیادی بر ازدواج و تشکیل خانواده دارند؛ به سبب اینکه ازدواج موجبات تعدیل غریزه جنسی را فراهم می‌آورد و همچنین، در محیط خانواده افراد به رشد و تعالی می‌رسند (۱). در دهه اخیر روان‌شناسان به طور گسترده‌ای به مطالعه رضایتمندی و سازگاری زناشویی و رابطه آن با جنبه‌های مختلف زندگی بشر پرداخته‌اند (۲). سازگاری زناشویی عبارت است از هماهنگی و همدلی در وصول به اهداف مشترک زندگی بین زن و شوهر که به احساس رضایت از زندگی با یکدیگر منجر می‌شود. سازگاری بین زن و شوهر به آنان اجازه می‌دهد تا از تعارض‌ها پرهیز کنند یا با شیوه‌ای مناسب آنها را حل کنند، به طوری که هر دو از ازدواج با یکدیگر احساس رضایت داشته باشند (۳).

نگاهی به تحقیقات انجام‌شده درباره زوج و عوامل مؤثر بر سازگاری زناشویی در جامعه ایران نشان می‌دهد که متغیرهایی چون مهارت‌های تنظیم هیجان و حل تعارض با سازگاری زناشویی ارتباط دارند (۴، ۵)؛ بنابراین نمی‌توان نقش تنظیم هیجان شناختی را در سازگاری افراد با وقایع استرس‌زای زندگی نادیده گرفت (۶، ۷). به نظر می‌رسد افرادی که مدیریت هیجان شناختی بهتری دارند از میزان سلامت روانی بهتری نیز برخوردار باشند. مهارت‌های سازگاری و سلامت روانی نیز با یکدیگر رابطه دارند و این مفاهیم (تنظیم هیجان شناختی، سلامت روانی و سازگاری) از شرایط فردی و اجتماعی مانند خانواده متأثر است (۸). تنظیم هیجان موفق با دستاوردهای مثبت همراه است؛ دستاوردهایی چون رشد صلاحیت‌های اجتماعی، سلامتی به‌کارگیرنده تنظیم هیجان (۹) و درمقابل، هیجان تنظیم‌نشده با اشکال برجسته آسیب‌های روانی همراه است؛ مثلاً گفته شده است که تنظیم‌نکردن هیجان می‌تواند منادی رفتارهای مشکل‌آفرینی همچون خشونت باشد (۱۰). پژوهش‌ها نشان می‌دهد که طبقه قدرتمندی از تنظیم هیجان شامل شیوه‌های شناختی اداره اطلاعات هیجانی تحریک‌کننده است (۱۱). تنظیم هیجان شناختی به مدیریت یا تنظیم عواطف و هیجان‌ها کمک می‌کند و شامل آگاهی، پذیرش و درک هیجانات برای کنترل کردن رفتارهای تکانشی است (۱۲).

در بسیاری از مطالعات رابطه مثبت بین معنویت و باورهای

دینی با سلامت روان افراد یافت شده است. دین می‌تواند به‌عنوان یک نظام اجتماعی پیچیده بر رفتار و بازخوردهای مهم از جمله برنامه‌ریزی خانواده، کار، چگونگی تفسیر زندگی روزانه و برداشت از امور مختلف و تنظیم هیجان تأثیر بسزایی داشته باشد (۱۳، ۱۴). سلینگمن<sup>۱</sup> اظهار می‌دارد افرادی که امور مذهبی را به جا می‌آورند شادتر از سایر اشخاص هستند؛ به این معنا که از راهبردهای مثبت تنظیم هیجان بیشتر از راهبردهای منفی آن استفاده می‌کنند (۱۵). همچنین پاریس<sup>۲</sup> و همکاران در پژوهش خود ادعا کرده‌اند که دعا و عبادت برای زوج‌های مذهبی فعالیتی نرم‌کننده است؛ آنان دریافته‌اند که دعا کردن همدلی و خودتفسیری را بالا می‌برد و نیز هیجانات خشم و واکنش‌های هیجانی را کاهش می‌دهد (۱۶). پژوهشی درباره نقش گرایش مذهبی نشان می‌دهد افرادی که گرایش‌های مذهبی بیشتری دارند در مواجهه با مشکلات خودداری بالاتری دارند و برون‌ریزی کمتری در رفتارشان مشاهده می‌شود (۱۷). افراد با گرایش مذهبی به دلیل پیروی از دستورهای دینی بر لزوم تفکر، احترام به دیگران، خویشنداری در بروز خشم و پرخاشگری و در نظر گرفتن پیوند زناشویی به‌عنوان پیوندی مقدس تعارضات کمتری در زندگی زناشویی نشان می‌دهند و سازگاری بالاتری را تجربه می‌کنند (۱۸). بنابراین، زوجین با گرایش مذهبی در مواجهه با چالش‌ها و تعارضات زناشویی با توجه به خودداری از برون‌ریزی پرخاشگرانه از شیوه‌های تنظیم هیجان سازگارانه و توأم با نتیجه سازنده برای رابطه زناشویی استفاده می‌کنند (۱۹). بر اساس این موضوع نقش مذهب و گرایش مذهبی را می‌توان میانجی بسیاری از عوامل خانوادگی و فردی با سازگاری زناشویی در نظر گرفت (۲۰).

مطالعات نشان می‌دهد که بسیاری از زوج‌های ناراضی همچنان به زندگی با یکدیگر ادامه می‌دهند؛ بنابراین، معلوم نیست کسانی که متأهل باقی می‌مانند چقدر از زندگی مشترک خود احساس سازگاری خاطر می‌کنند (۲۱). پژوهش‌های مختلف نقش معنویت و مذهب را در زندگی زناشویی افراد آشکار کرده‌اند. در پژوهشی نشان داده شده است که مذهب و سازگاری زناشویی بیشتر با زندگی مشترک ارتباط دارد و نیز عاملی مهم در پیشگیری از طلاق است (۲۲). همچنین پژوهش هیتون و پرات<sup>۳</sup> نشان داده است که دین موجب افزایش رضایتمندی زناشویی و کاهش و حل

<sup>1</sup> Seligman

<sup>2</sup> Parise

<sup>3</sup> Heaton & Pratt

تعارضات زوجی می‌شود (۲۳). لویز<sup>۱</sup> و همکاران نیز نشان داده‌اند که اعتقادات و باورهای معنوی بر کنترل خشم در وقایع استرس‌زای زندگی و تعارضات خانوادگی اثر بالقوه‌ای دارد (۲۴).

با توجه به مطالب یادشده و نیز با توجه به نقش بنیادین گرایش‌های معنوی در رابطه با سازگاری زناشویی و از سوی دیگر رابطه گرایش‌های معنوی با مؤلفه‌های تنظیم شناختی هیجان و همچنین همبستگی‌ای که بین تنظیم شناختی هیجان و سازگاری وجود دارد؛ این پژوهش به دنبال تعیین نقش میانجی‌گری گرایش‌های معنوی در رابطه با تنظیم شناختی هیجان و سازگاری زوجی بود.

## روش کار

**پیروی از اصول اخلاق پژوهش:** از جمله اصول اخلاقی رعایت‌شده در پژوهش حاضر رضایت آگاهانه افراد برای شرکت در پژوهش بود. همچنین به شرکت‌کنندگان اطمینان داده شد که اطلاعات آنان محرمانه باقی خواهد ماند و هر زمان که تمایل داشته باشند می‌توانند از پژوهش خارج شوند.

این پژوهش از نوع همبستگی و در زمره تحقیقات بنیادی-کاربردی است. جامعه آماری پژوهش حاضر زوجین ۲۰-۶۰ سال ساکن شهرهای تهران و همدان در سال ۱۳۹۸ بود. در این مطالعه با توجه به نوع پژوهش که از جمله طرح‌های همبستگی است و با توجه به تعداد متغیرهای پیش‌بین (حجم نمونه به‌ازای هر متغیر پیش‌بین ۱۰ تا ۴۰ نفر)، تعداد ۴۰۰ نفر (۲۰۰ مرد و ۲۰۰ زن) به‌روش نمونه‌گیری دردسترس انتخاب شدند. به‌منظور انتخاب نمونه مناسب‌تر، به‌صورت اینترنتی و مراجعه به مؤسسات، مدارس، توزیع درب منزل، مساجد، محله‌ها، پارک‌ها در سطح شهر تهران و همدان (مناطق شمال، جنوب، غرب، شرق و مرکز) به‌دلیل دردسترس بودن برای پژوهشگران، سه پرسش‌نامه توزیع شد. ملاک‌های ورود زوجین در این پژوهش عبارت بود از: متأهل بودن (عقد دائم)، داشتن دست‌کم دو سال زندگی مشترک و داشتن سواد خواندن و نوشتن. هشت پرسش‌نامه به‌صورت ناقص پر شده بود و سه پرسش‌نامه جواب‌هایی غیر از طیف پاسخ تعیین‌شده در پرسش‌نامه داشتند که این پرسش‌نامه‌ها از پژوهش حذف شد و نمونه‌گیری تا تکمیل تعداد تعیین‌شده ادامه یافت. ابزارهای جمع‌آوری اطلاعات عبارت است از:

**(۱) پرسش‌نامه سازگاری زن و شوهر (DAS):** در این پژوهش از مقیاس سازگاری دو عضوی گراهام اسپاینر<sup>۲</sup> برای جمع‌آوری اطلاعات مربوط به سازگاری زناشویی استفاده شده است. این مقیاس ابزاری ۳۲ سؤالی برای ارزیابی کیفیت رابطه زناشویی از نظر زن یا شوهر یا هر دو نفر است که با هم زندگی می‌کنند. تحلیل عاملی نشان می‌دهد که این مقیاس چهار بُعد رابطه را می‌سنجد. این چهار بُعد عبارت است از: رضایت دونفری، همبستگی دونفری، توافق دونفری و ابراز محبت. نمره کل مجموع سؤالات بین ۰ تا ۱۵۱ است که کسب نمرات بیشتر یا برابر ۱۰۰ به‌معنای سازگاری افراد و نمرات کمتر از ۱۰۰ به‌معنای مشکلی در روابط زناشویی و ناسازگاری و تفاهم خانوادگی است. اسپاینر نمره کل مقیاس را با آلفای کرونباخ ۰/۹۶ برآورد کرده است. همسانی درونی خرده‌مقیاس‌ها بین خوب تا عالی است که عبارت است از: رضایت زوجین ۰/۹۴، همبستگی زوجین ۰/۸۱، توافق زوجین ۰/۹۰ و ابراز محبت ۰/۷۳ (۲۵). در ایران نیز پایایی به‌دست‌آمده با استفاده از روش تضعیف ۰/۹۶ و با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۲ برآورد شده است (۲۶).

**(۲) پرسش‌نامه معنویت (SQ):** پارسیان و دونینگ<sup>۳</sup> این پرسش‌نامه را به‌منظور سنجش اهمیت معنویت در زندگی افراد و ارزیابی ابعاد مختلف آن ساخته‌اند. این ابزار یک پرسش‌نامه خودگزارشی ۲۹ سؤالی است و در هر سؤال به‌صورت طیف لیکرتی و از ۱ تا ۴ نمره‌گذاری می‌شود. ابزار هم نمره کلی هم نمره‌های خرده‌مقیاس‌های خودآگاهی (۱۰ سؤال)، اهمیت اعتقادات معنوی در زندگی (۴ سؤال)، فعالیت‌های معنوی (۶ سؤال) و نیازهای معنوی (۹ سؤال) را به‌طور جداگانه محاسبه می‌کند. پارسیان و دونینگ ضریب آلفای کلی پرسش‌نامه را ۰/۹۴ و ضریب آلفای زیرمقیاس‌ها را بین ۰/۸۰ تا ۰/۹۱ به دست آورده‌اند که بیانگر همسانی درونی کلی پرسش‌نامه است. در پژوهش زمینه‌یابی ملی مؤسسه تحقیقات تربیتی دانشگاه کالیفرنیا، جست‌وجوی معنا و هدف در دانش‌آموزان، همسانی درونی خرده‌مقیاس‌ها بین ۰/۷۵ و ۰/۹۷ و تمام این شاخص‌ها معتبر بوده و بر مذهب و وجودی بالاتر به‌عنوان معنویت متمرکز بوده است (۲۷).

**(۳) پرسش‌نامه راهبردهای تنظیم شناختی هیجان (CERQ):** گارنفسکی، کرایچ و اسپینهاون<sup>۴</sup> این پرسش‌نامه

<sup>۲</sup>) Graham Spinner

<sup>۳</sup>) Parsian & Dunning

<sup>۴</sup>) Garnewski, Kreich and Spinhaun

مجله پژوهش در دین و سلامت

<sup>۱</sup>) Lopez

بررسی طبیعی بودن توزیع متغیرهای پژوهش نشان داد با غیرمعنی‌دار شدن تمام متغیرها، توزیع متغیرهای پژوهش در جامعه طبیعی بود ( $P < 0/05$ ).

نتایج تحلیل همبستگی متغیرهای پژوهش نشان داد که تنظیم شناختی هیجان مثبت با سازگاری زوجین رابطه مثبت و معنادار ( $P = 0/001$  و  $r = 0/327$ ) و تنظیم شناختی هیجان منفی با سازگاری زوجی رابطه منفی معنی‌داری داشت ( $P = 0/001$  و  $r = -0/308$ ). علاوه بر این، بین گرایش‌های معنوی و تنظیم شناختی هیجان مثبت رابطه مستقیم و معنی‌دار ( $P = 0/001$  و  $r = 0/201$ ) و بین گرایش‌های معنوی و تنظیم شناختی هیجان منفی و مؤلفه‌های آن رابطه منفی و معنی‌داری وجود داشت ( $P = 0/001$  و  $r = -0/297$ ). بین گرایش‌های معنوی و سازش زوجی نیز رابطه مستقیم و معنی‌دار وجود داشت ( $P = 0/001$  و  $r = 0/310$ ).

به منظور بررسی نقش میانجی‌گری گرایش‌های معنوی در رابطه بین تنظیم شناختی هیجان با سازگاری زوجی از تحلیل معادلات ساختاری استفاده شد. الگوی بررسی شده به همراه شاخص‌های مربوط به برازش الگو در ادامه ارائه شده است.

ضرایب استاندارد و غیراستاندارد الگو به همراه آماره مربوط به هر یک از ضرایب و مقدار P آن در جدول شماره ۱ ارائه شده است.

همان‌طور که ملاحظه می‌شود همه ضرایب مسیر معنی‌دار بود. علاوه بر این، رابطه بین تنظیم شناختی مثبت با متغیرهای گرایش‌های معنوی و سازگاری زوجی مثبت و رابطه بین تنظیم شناختی منفی با متغیرهای گرایش‌های معنوی و سازگاری زوجی منفی بود. شاخص‌های مربوط به برازش الگو در جدول شماره ۲ ارائه شده است.

خطای ریشه دوم میانگین مربعات خطای برآورد (RMSEA) برابر ۰/۰۸، حد مجاز RMSEA ۰/۱ و ریشه دوم میانگین مربعات باقی‌مانده (SRMR) برابر با ۰/۱۲ بود که از میزان ملاک (۰/۰۸) کوچک‌تر است و در نهایت شاخص‌های GFI، NFI، CFI و IFI نیز از ملاک مورد نظر (۰/۹) بزرگ‌تر بودند. در مجموع و با در نظر گرفتن مجموع شاخص‌های برازش محاسبه شده برازش الگو با داده‌ها تأیید شد.

در این مطالعه برای تعیین معناداری آماری اثر غیرمستقیم تنظیم شناختی هیجان بر سازگاری زوجی از روش بوت استرپ<sup>۳</sup> استفاده شد. نتایج حاصل در ادامه ارائه شده است. در جدول شماره ۳ نتایج مربوط به ضرایب غیرمستقیم تنظیم

خودگزارشی را در سال ۲۰۰۱ تهیه کرده‌اند که نسخه اصلی این پرسش‌نامه شامل ۹ زیرمقیاس متفاوت و ۳۶ ماده است که شامل راهبردهای منفی و مثبت می‌شود. پاسخ‌های این پرسش‌نامه در یک پیوستار پنج‌درجه‌ای (همیشه، اغلب اوقات، گاهی و هرگز) تنظیم شده است. سازندگان این پرسش‌نامه اعتبار آن را از طریق آلفای کرونباخ برای راهبردهای مثبت و منفی و کل پرسش‌نامه به ترتیب ۰/۹۱، ۰/۸۶ و ۰/۹۳ گزارش کرده‌اند. روایی سازه این پرسش‌نامه در ایران از طریق تحلیل عاملی اکتشافی به روش تحلیل مؤلفه اصلی بررسی شد و در نتیجه آن ۳۶ ماده به ۲۶ ماده و ۹ زیرمقیاس به ۴ زیرمقیاس کاهش یافت؛ که به ترتیب ضرایب اعتبار ۰/۷۷، ۰/۷۰، ۰/۷۶ و ۰/۶۴ برای زیرمقیاس‌ها و ۰/۷۰ برای کل پرسش‌نامه گزارش شده است. روایی ملاکی پرسش‌نامه از طریق روایی هم‌زمان (اجرای هم‌زمان با سیاهه افسردگی بک<sup>۱</sup>) بررسی و روابط درونی خوبی بین زیرمقیاس‌ها دیده شده است (۲۸).

## یافته‌ها

با توجه به اینکه نمونه پژوهش از دو شهر انتخاب شده بودند (تهران ۱۰۹ نفر و همدان ۹۱ نفر)، با در نظر گرفتن احتمال تأثیر متغیرهای فرهنگی در نمونه دو شهر، داده‌ها با همدیگر بر اساس آزمون t در متغیرهای پژوهش مقایسه شدند اما تفاوت معناداری در داده‌های جمع‌آوری شده از دو شهر در متغیرهای پژوهش وجود نداشت. بنابراین، تفاوت محل جمع‌آوری داده‌ها عامل معناداری در نتایج نبوده است.

از میان افراد شرکت‌کننده در پژوهش ۵۰ درصد (۲۰۰ نفر) مرد و ۵۰ درصد (۲۰۰ نفر) زن بودند. ۱۵/۵ درصد (۶۲ نفر) از زوجین در رده سنی ۲۶-۲۱، ۲۸/۸ درصد (۱۱۵ نفر) بین ۳۲-۲۷، ۳۲/۸ درصد (۱۳۱ نفر) بین ۳۸-۳۳، ۹/۸ درصد (۳۹ نفر) بین ۴۴-۳۹، ۸/۰۰ درصد (۳۲ نفر) بین ۵۰-۴۵ و ۵/۲ درصد (۲۱ نفر) بین ۵۶-۵۱ قرار داشتند.

تحلیل توصیفی داده‌ها نشان داد که میانگین (و انحراف استاندارد) زوجین در سازگاری ۱۰۰/۱۱ (و ۱۸/۷۳)، تنظیم شناختی هیجان مثبت ۴۶/۸۴ (و ۹/۶۱)، تنظیم شناختی هیجان منفی ۵۹/۵۷ (و ۱۱/۰۸) و گرایش‌های معنوی ۹۳/۹۲ (و ۹/۹۸) بود. نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف<sup>۲</sup> به منظور

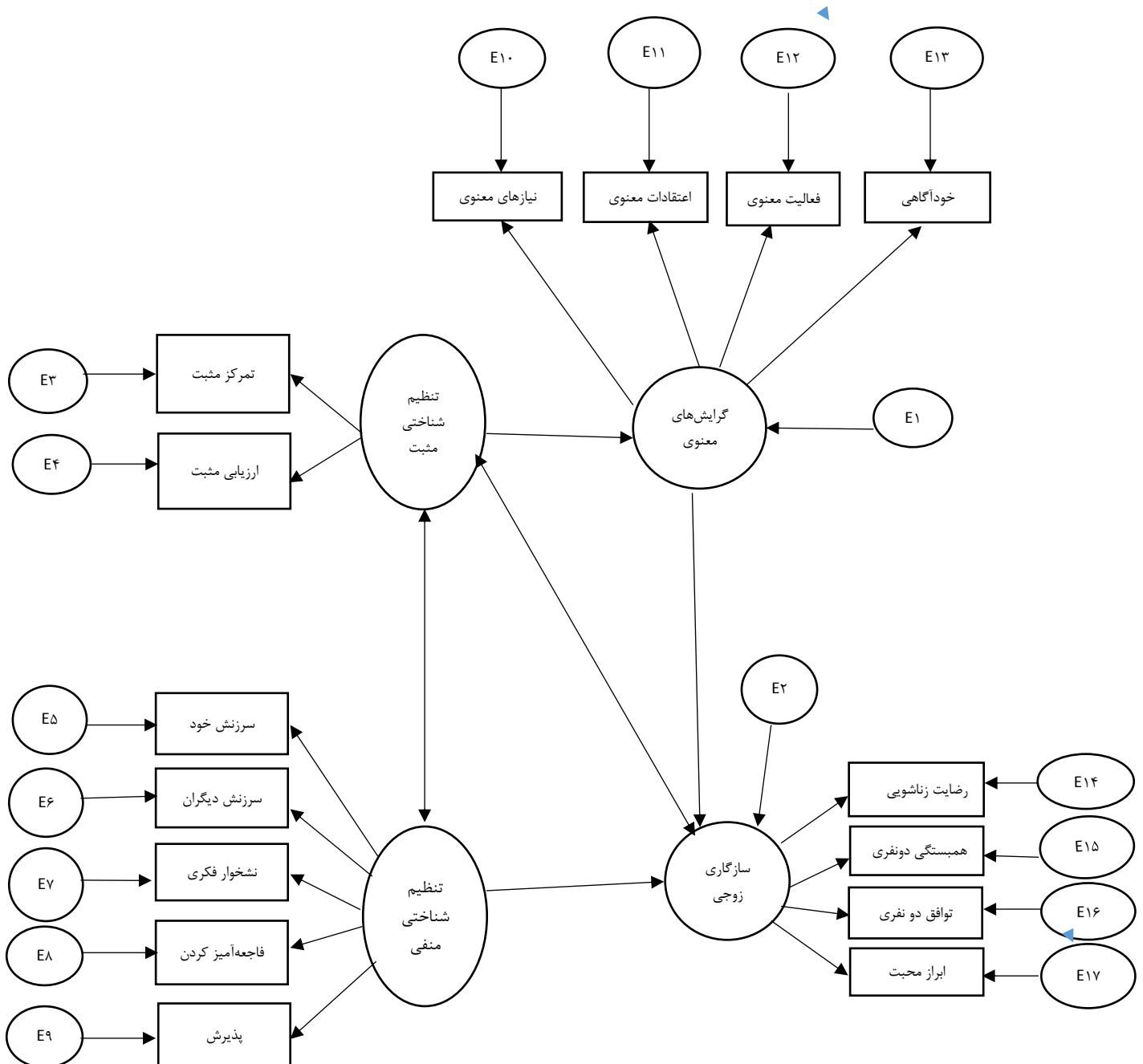
<sup>۱</sup>) Beck Depression Inventory

<sup>۲</sup>) Kolmogorov-Smirnov test

<sup>۳</sup>) Bootstrap

شناختی مثبت بر سازگاری زوجی از طریق متغیر گرایش‌های معنوی نشان داده شده است. ضریب غیراستاندارد مسیر واسطه‌ای برابر با  $0/417$ ، ضریب استاندارد برابر با  $0/148$  و مقدار P آن نیز کوچک‌تر از  $0/01$  بود. با توجه به نتایج جدول و معنی‌داری ضریب غیرمستقیم به‌دست‌آمده، فرضیه پژوهش مبنی بر نقش میانجی گرایش‌های معنوی در رابطه تنظیم شناختی منفی و سازگاری زوجی تأیید شد.

شناختی مثبت بر سازگاری زوجی از طریق متغیر گرایش‌های معنوی نشان داده شده است. ضریب غیراستاندارد مسیر واسطه‌ای برابر با  $0/243$ ، ضریب استاندارد برابر با  $0/193$  و مقدار P آن نیز کوچک‌تر از  $0/01$  بود. با توجه به نتایج جدول و معنی‌داری ضریب غیرمستقیم به‌دست‌آمده، فرضیه پژوهش مبنی بر نقش میانجی گرایش‌های معنوی در رابطه تنظیم شناختی مثبت و سازگاری زوجی تأیید شد. همچنین نتایج مربوط به ضرایب غیرمستقیم تنظیم شناختی منفی بر



شکل ۱) ضرایب استاندارد الگوی پیشنهادی برای بررسی نقش میانجی گرایش‌های معنوی در رابطه بین تنظیم شناختی هیجان مثبت و منفی با سازگاری زوجی

جدول (۱) ضرایب مستقیم الگوی ساختاری متغیرهای به‌کاررفته در الگو

P-value	t	Beta	B			
		۰/۸۴۲	۱	تمرکز مثبت	←	تنظیم شناختی مثبت
۰/۰۱	۱۶/۹۰۷	۰/۸۲۶	۰/۶۵۵	ارزیابی مثبت	←	تنظیم شناختی مثبت
		۰/۷۰۵	۱	سرزنش خود	←	تنظیم شناختی منفی
۰/۰۱	۹/۰۸۸	۰/۵۰۳	۰/۸۴۷	سرزنش دیگران	←	تنظیم شناختی منفی
۰/۰۱	۱۰/۳۰۶	۰/۵۷۴	۱/۴۴۵	نشخوار فکری	←	تنظیم شناختی منفی
۰/۰۱	۱۰/۴۶۹	۰/۵۸۴	۱/۳۱۳	فاجعه‌آمیز کردن	←	تنظیم شناختی منفی
۰/۰۱	۱۳/۶۴۲	۰/۷۸۹	۱/۷۲۲	پذیرش	←	تنظیم شناختی منفی
		۰/۴۶۰	۱	نیازهای معنوی	←	گرایش‌های معنوی
۰/۰۱	۷/۹۱۸	۰/۷۲۵	۱/۲۷۳	اهمیت اعتقادات معنوی	←	گرایش‌های معنوی
۰/۰۱	۸/۰۱۰	۰/۷۹۵	۱/۶۹۱	فعالیت معنوی	←	گرایش‌های معنوی
۰/۰۱	۷/۱۸۲	۰/۵۶۸	۱/۶۲۶	خودآگاهی	←	گرایش‌های معنوی
		۰/۵۴۹	۱	رضایت زناشویی	←	سازگاری زوجی
۰/۰۱	۹/۴۵۷	۰/۶۳۰	۰/۹۴۵	همبستگی دونفری	←	سازگاری زوجی
۰/۰۱	۱۱/۰۴۰	۰/۸۴۰	۳/۰۹۴	توافق دونفری	←	سازگاری زوجی
۰/۰۱	۱۱/۱۳۲	۰/۸۸۳	۰/۷۷۱	ابراز محبت	←	سازگاری زوجی
۰/۰۱	۳/۵۷۴	۰/۵۳۰	۰/۳۴۴	گرایش‌های معنوی	←	تنظیم شناختی مثبت
۰/۰۱	۵/۷۲۰	۰/۴۲۲	۰/۶۱۲	سازگاری زوجی	←	تنظیم شناختی مثبت
۰/۰۱	-۵/۵۳۶	-۰/۴۰۸	-۰/۵۸۹	گرایش‌های معنوی	←	تنظیم شناختی منفی
۰/۰۱	-۴/۵۳۳	-۰/۳۹۵	-۰/۴۰۴	سازگاری زوجی	←	تنظیم شناختی منفی
۰/۰۱	۴/۵۴۲	۰/۳۶۵	۰/۷۰۸	سازگاری زوجی	←	گرایش‌های معنوی

جدول (۲) شاخص‌های برازش الگو

SRMR	IFI	CFI	RMSEA	NFI	GFI	شاخص برازش
<۰/۰۸	>۰/۹	>۰/۹	<۰/۰۸	>۰/۹	>۰/۹	دامنه مورد قبول
۰/۰۵۷	۰/۹۴۱	۰/۹۴۱	۰/۰۷۰	۰/۹۱۴	۰/۹۳۵	مقدار مشاهده شده

جدول (۳) اثر میانجی‌گری گرایش‌های معنوی در رابطه بین تنظیم شناختی مثبت و سازگاری زوجی

P-value	Beta	B	مسیر واسطه‌ای	
۰/۰۰۱	۰/۱۹۳	۰/۲۴۳	سازگاری زوجی	تنظیم شناختی مثبت
۰/۰۰۱	-۰/۱۴۸	-۰/۴۱۷	سازگاری زوجی	تنظیم شناختی منفی

نقش میانجی‌گری گرایش‌های معنوی در رابطه تنظیم شناختی مثبت و منفی را در رابطه با سازگاری زوجی تأیید کرده است. یافته‌های پژوهش حاضر در کلیت خود با پژوهش‌های کالمیجان<sup>۱</sup> و همکاران (۲۲) که در پژوهش خود به این نتیجه رسیده‌اند که تجانس مذهبی با همسر و عبادت و حضور در کلیسا (متغیرهای دین‌داری) مهم‌ترین پیش‌بینی‌کننده رضایت زناشویی فرد می‌باشند، همسو است. همچنین اورتینکال و ونستیوگن<sup>۲</sup> در مقایسه زوج‌هایی که فقط یک بار ازدواج کردند

## بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی پژوهش حاضر تعیین نقش میانجی‌گری گرایش‌های معنوی در رابطه با تنظیم شناختی هیجان و سازگاری زوجی بود. نتایج پژوهش با توجه به معناداری اثر مستقیم و غیرمستقیم و اثر کلی مسیر تنظیم شناختی هیجان به سازگاری زناشویی با در نظر گرفتن متغیر واسطه‌ای، گرایش‌های معنوی به‌عنوان نقش میانجی در رابطه با تنظیم شناختی هیجان در سازگاری زوجی، در مردان و زنان متأهل

<sup>۱</sup> Kalmijn

<sup>۲</sup> Orathinkal & Vansteewegen

با زوج‌هایی که چندین بار ازدواج کردند به این نتیجه رسیده‌اند که مذهبی‌بودن با رضایت زناشویی همبستگی مثبت دارد (۲۹) که با نتایج پژوهش حاضر همسو است. علاوه بر این، نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های پژوهش‌های گیلوم<sup>۱</sup> و همکاران (۳۰) و اورتینگال و ونستیوگن (۲۹) مبنی بر وجود رابطه مثبت بین دین‌داری و رضایت زناشویی و اینکه دین‌داری یکی از عوامل مؤثر بر احساس رضایت از زندگی زناشویی در نظر گرفته شده، همسو است. مذهب راهنمایی‌هایی کلی در اختیار بشر قرار می‌دهد که اگر انسان‌ها بدان‌ها عمل نمایند به استحکام پیوند زناشویی منجر می‌گردد. این راهنمایی‌ها شامل قوانینی درباره روابط جنسی، نقش‌های جنسیتی، از خودگذشتگی و حل تعارضات در روابط زناشویی است (۳۱).

تأکید بر ایجاد حساسیت و مهارتمندی هیجانی پیوندهای بسیار محکمی بین زوجین ایجاد می‌کند که موجب می‌شود بتوانند به نیازهای یکدیگر پاسخ دهند و بنای اعتماد، صمیمیت و همبستگی را ایجاد نمایند (۳۲). تحقیقات در جامعه ایران نشان می‌دهد که متغیرهایی چون مهارت‌های تنظیم هیجان و حل تعارض با سازگاری زناشویی ارتباط دارند (۴). یکی از دلایلی که نشان می‌دهد مذهب می‌تواند دیدگاه فکری زوجین را تحت تأثیر قرار دهد این است که احتمال اینکه افراد مذهبی‌تر ازدواج خود را دارای کیفیتی معنوی ببینند، بیشتر است (۳۳). اگر زوجین به‌طور عمیق به معنوی‌بودن ازدواج خود اعتقاد داشته باشند، مشاجرات دائم می‌تواند ترس روانی از دست دادن رابطه با خداوند و احساس گناه را با خود به همراه داشته باشد؛ از این‌رو، سعی در حفاظت از زندگی مشترک خود دارند (۳۰). یافته‌های دین‌پژوهشی نشان داده است که از میان مؤلفه‌های دین‌داری، گرایش و عواطف دینی بیشترین رابطه را با رضایت زناشویی دارد. این یافته بدین معنا است که مهم‌ترین عامل از عوامل دین‌داری در کسب رضایت زناشویی در بین زوجین، داشتن گرایش معنوی و عواطف دینی همسان و هماهنگ بین زوجین است که این توافق به سهم خود می‌تواند هماهنگی عاطفی را، که یکی از موارد مهم و اساسی در رضایت زناشویی زوجین است، به وجود آورد (۳۴). تأکید دین بر مفاهیمی مانند تقدس ازدواج می‌تواند مسیر حل تعارضات زناشویی را هموار سازد. همچنین زوج‌هایی که در کنترل هیجانات خود ضعیف هستند، درک عمیقی از روابط ندارند و از لحاظ کیفیت رابطه زناشویی پایین

هستند و تعارض و درگیری بیشتری نیز نشان می‌دهند؛ در نتیجه رابطه زناشویی ضعیف موجب سست شدن روابط زناشویی می‌شود (۳۵). از این‌رو، درمانگران می‌توانند به نقش گرایش معنوی و بُعد متعالی رابطه زناشویی طی فرایند حل اختلافات زناشویی توجه کنند.

تنظیم شناختی هیجان با درک عواطف زوجین و ایجاد فرصتی برای پردازش شناختی (از جمله پردازش شناختی هنگام خشم و عصبانیت و...) به بهبود رابطه پرداخته است. در تبیین این یافته می‌توان به این نکته اشاره کرد که تنظیم هیجان به‌ویژه راهبرد مثبت بازاریابی شناختی هیجانات موجب کاهش احساسات منفی و افزایش احساسات مثبت و رفتار سازگارانۀ افراد می‌شود (۱)؛ بنابراین، تنظیم شناختی هیجان موجب می‌شود که زوجین از وجود هیجانات منفی و تأثیر منفی آنها بر خویش آگاهی پیدا کنند و با بازاریابی هیجانات در موقعیت‌های مختلف نسبت به سالم نگه داشتن زندگی هیجانی خویش تلاش کنند و با استفاده درست از هیجانات، آگاهی از هیجانات و پذیرش آنها و ابراز هیجانات به‌ویژه هیجانات مثبت در موقعیت‌های زندگی، احساسات منفی خویش را کاهش دهند که به تبع آن ابعاد مختلف زندگی روزمره (خانوادگی، اجتماعی، هیجانی و شغلی) بهبود پیدا خواهد کرد (۳۲). معنویت نیز در افراد امیدواری و انگیزش ایجاد می‌کند؛ و توانمندی فردی و همچنین احساس تسلط داشتن، الگوی پذیرش و تحمل رنج و سازگاری با استرس‌ها و مشکلات را افزایش می‌دهد. همه این موارد از پیامدهای دین‌داری و گرایش به زندگی معنوی است. گرایش‌های معنوی می‌تواند پیش‌بینی‌کننده معنی‌دار سازگاری زناشویی و رضایت از زندگی در میان زوجین باشد و موجب ارتقای کیفیت روابط بین زوجین شود (۳۳).

آنچه از نتایج بیشتر مطالعات برمی‌آید این است که دین‌داری و وجود مفاهیم مشترک دینی بین زوجین به‌عنوان تسهیل‌کننده، ایجادکننده تفاهم و حل تعارضات در روابط درون خانوادگی عمل می‌نماید. بنابراین، با توجه به فرهنگ دینی کشور در درجه اول سوق‌دادن خانواده‌های دارای ارزش مذهبی به‌سوی درمانگران آشنا به مفاهیم دینی و در درجه دوم تربیت روان‌شناسانی با رویکردهای دینی جهت ارائه خدمات به این‌گونه افراد لازم می‌نماید. در نهایت الگوی پژوهشی حاضر به‌عنوان یک الگوی میانجی می‌تواند پیش‌بینی‌کننده قوی برای گرایش به سازگاری زناشویی به‌طور مؤثر عمل کند.

<sup>۱</sup>) Gillum

گرایش‌های معنوی در افراد متأهل ایرانی» است که کمیته اخلاق در پژوهش دانشگاه شهید بهشتی با کد اخلاق IR.SBU.REC.1400.080 آن را تأیید کرده است.

### حامی مالی

بنا بر اظهار مؤلفان مقاله، این پژوهش حامی مالی نداشته و با هزینه شخصی مؤلف اول نگاشته شده است.

### تضاد منافع

مؤلفان مقاله هیچ‌گونه تضاد منافی درباره این پژوهش گزارش نکرده‌اند.

### مشارکت مؤلفان

طراحی پژوهش و نگارش کلیت مقاله: مؤلفان اول، دوم و سوم و جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها، ویرایش مقاله و بازبینی: مؤلفان اول، سوم، چهارم و پنجم.

### References

1. Chumakov M, Chumakova D. Parents' Personality, Marriage Satisfaction, Stress, and Punishment of Children in the Family. *Behavioral Sciences*. 2019;9(12):153.
2. Ozcan H, Ustundag MF, Yilmaz M, Aydinoglu U, Ersoy AO, Eyi EGY. The relationships between prenatal attachment, basic personality traits, styles of coping with stress, depression, and anxiety, and marital adjustment among women in the third trimester of pregnancy. *The Eurasian journal of medicine*. 2019;51(3):232.
3. Chen Z, Tanaka N, Uji M, Hiramura H, Shikai N, Fujihara S, et al. The role of personalities in the marital adjustment of Japanese couples. *Social Behavior and Personality: an international journal*. 2007;35(4):561-72.
4. Cheraghi M, Mazaheri MA, Motabi F, Panaghi L, Sadeghi MS. Beyond the Couple: A Qualitative Analysis of Successful In-law Relationships in Iran. *Family process*. 2019;58(4):936-53. (Full Text in Persian)
5. Akhondi M, Moradinasab M, Boloorsaz-Mashhadi H, Ehsanpour F, Poraghaiee S. The Prediction of Marital Forgiveness Based on Emotional Regulation, Attachment to God and Religion-based Coping Strategy in Women with Domestic Violence Experience. *Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat*. 2020;6(2):115-28. (Full Text in Persian)

از نقاط قوت این پژوهش در نظر گرفتن سازه مهم گرایش‌های معنوی و نقش آن در سازگاری زندگی زوجی است. همچنین پژوهش حاضر رابطه شیوه‌های تنظیم هیجان را با سازگاری زوجی بررسی کرده و نقش این متغیر را در دو بُعد تنظیم هیجانی مثبت و منفی با میانجی‌گری گرایش‌های معنوی در ارتباط با سازگاری در زندگی زناشویی در نظر گرفته است.

### محدودیت‌های پژوهش

از محدودیت‌های پژوهش حاضر همکاری نکردن افراد در تکمیل پرسش‌نامه‌ها یا پاسخ‌های نامربوط بود. علاوه بر این، این پژوهش نمی‌توانست اثرات سایر متغیرهای تأثیرگذار را کنترل کند. همچنین شیوه نمونه‌گیری دردسترس که در پژوهش استفاده شد ممکن است نتایج را با سوگیری مواجه کرده باشد؛ بنابراین تعمیم یافته‌ها باید با احتیاط صورت گیرد.

### پیشنهاد‌های پژوهش

با توجه به تأیید نقش میانجی‌گری گرایش‌های معنوی در سازگاری زناشویی پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی نقش این مقوله مهم در میانجی‌گری سایر مسائل مربوط به خانواده بررسی شود و در مداخلات مربوط به حل اختلافات و سازگاری زوجین از گرایش‌های معنوی آنان به‌منظور تسهیل روند بهره برده شود. همچنین، الگوسازی پژوهش حاضر با کنترل نقش متغیرهای مهمی همچون مذهب، سن، مدت ازدواج، عوامل خانوادگی و فرهنگی و یا با واردکردن نقش این متغیرها در الگوسازی انجام شود. علاوه بر این، پیشنهاد می‌شود با نمونه‌گیری تصادفی الگوسازی انجام شود تا یافته‌ها قابل‌اتکاتر شوند.

### قدردانی

پژوهشگران از تمامی افرادی که در پژوهش حاضر مشارکت کرده و در پیشبرد روند و نتایج این پژوهش نقش مهمی ایفا کرده‌اند تشکر و قدردانی می‌کنند.

### ملاحظات اخلاقی

بنا بر اظهار مؤلفان مقاله، پژوهش حاضر برگرفته از پایان‌نامه مقطع دکتری مؤلف اول با عنوان «تعیین ارتباط بین تنظیم شناختی هیجان با سازگاری زوجین با نقش میانجی‌گری

6. Livingstone KM, Isaacowitz DM. Age and emotion regulation in daily life: Frequency, strategies, tactics, and effectiveness. *Emotion*. 2019.
7. Shahabi M, Mashhadi A, Hasani J. The Role of Religious Attitude in Coping with Psychological Distress and Emotion Regulation Difficulties of UT Students. *Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat*. 2017;3(4):32-47. (Full Text in Persian)
8. Ghorbani-Marghmaleki F, Mohebbi-Dehnavi Z, Beigi M. Investigating the relationship between cognitive emotion regulation and the health of pregnant women. *Journal of education and health promotion*. 2019;8. (Full Text in Persian)
9. van den Heuvel MW, Stikkelbroek YA, Bodden DH, van Baar AL. Coping with stressful life events: Cognitive emotion regulation profiles and depressive symptoms in adolescents. *Development and psychopathology*. 2020;32(3):985-95.
10. Langer K, Wolf OT, Jentsch VL. Delayed effects of acute stress on cognitive emotion regulation. *Psychoneuroendocrinology*. 2021;125:105101.
11. Dixon-Gordon KL, Fitzpatrick S, Haliczzer LA. Emotion regulation and borderline personality features in daily life: The role of social context. *Journal of Affective Disorders*. 2021;282:677-85.
12. Fiol-Veny A, Balle M, De la Torre-Luque A, Bornas X. Negative cognitive emotion regulation as a predictor of adolescent heart rate variability and entropy under social stress. *Anxiety, Stress, & Coping*. 2019;32(6):641-53.
13. Stansfield R. Religion and desistance from substance use among adolescent offenders: The role of cognitive functioning. *Criminal Behaviour and Mental Health*. 2018;28(4):350-60.
14. Dilgony T, Dolatian M, Shams J, Zayeri F, Mahmoodi Z. Correlation of spirituality and psychological well-being with pregnancy-specific stress. *Journal of Research on Religion and Health*. 2016;2(4):35-43.
15. Seligman ME. *Flourish: A visionary new understanding of happiness and well-being*: Simon and Schuster; 2012.
16. Parise M, Gatti F, Iafrate R. Religiosity, marital quality and couple generativity in Italian couples belonging to a Catholic spiritual association: A qualitative-quantitative study. *Journal of religion and health*. 2017;56(5):1856-69.
17. Vishkin A, Bigman Y, Tamir M. Religion, emotion regulation, and well-being. *Religion and spirituality across cultures*: Springer; 2014. p. 247-69.
18. Burris CT, Petrican R. Religion, negative emotions, and regulation. *Religion, personality, and social behavior*: Psychology Press; 2013. p. 106-32.
19. Pollard SE, Riggs SA, Hook JN. Mutual influences in adult romantic attachment, religious coping, and marital adjustment. *Journal of Family Psychology*. 2014;28(5):615.
20. Azizi A. Regulation of emotional, marital satisfaction and marital lifestyle of fertile and infertile. *Rev Eur Stud*. 2018;10:14.
21. Gündüz A, Topçuoğlu V, Usta Gündüz EB, Ergun T, Gencosmanoglu DS, Sungur MZ. Significant effects of body image on sexual functions and satisfaction in psoriasis patients. *Journal of sex & marital therapy*. 2020;46(2):160-9.
22. Kalmijn M, De Graaf PM, Janssen JP. Inter-marriage and the risk of divorce in the Netherlands: The effects of differences in religion and in nationality, 1974-94. *Population studies*. 2005;59(1):71-85.
23. Heaton TB, Pratt EL. The effects of religious homogamy on marital satisfaction and stability. *Journal of family issues*. 1990;11(2):191-207.
24. Lopez JL, Riggs SA, Pollard SE, Hook JN. Religious commitment, adult attachment, and marital adjustment in newly married couples. *Journal of Family Psychology*. 2011;25(2):301.
25. Zeren F, Gürsoy E, Çolak E. The quality of life and dyadic adjustment of couples receiving infertility treatment. *African journal of reproductive health*. 2019;23(1):117-27.
26. Maroufizadeh S, Omani-Samani R, Hosseini M, Almasi-Hashiani A, Sepidarkish M, Amini P. The Persian version of the revised dyadic adjustment scale (RDAS): a validation study in infertile patients. *BMC psychology*. 2020;8(1):6. (Full Text in Persian)
27. Parsian N, Dunning T. Developing and validating a questionnaire to measure spirituality: A psychometric process. *Global journal of health science*. 2009;1(1):2-11.
28. Ghorbani F, Khosravani V, Ardakani RJ, Alvani A, Akbari H. The mediating effects of cognitive emotion regulation strategies on the relationship between alexithymia and physical symptoms: Evidence from Iranian asthmatic patients. *Psychiatry Research*. 2017;247:144-51. (Full Text in Persian)
29. Orathinkal J, Vansteenwegen A. Religiosity and marital satisfaction. *Contemporary family therapy*. 2006;28(4):497-504.
30. Gillum RF, Dodd KD. Soul mates: Religion, sex, love, and marriage among African Americans and Latinos. *Journal of the National Medical Association*. 2016;108(4):244-5.
31. Mahoney A. Religion and conflict in marital and parent-child relationships. *Journal of social issues*. 2005;61(4):689-706.
32. Perlick DA, Sautter FJ, Becker-Cretu JJ, Schultz D, Grier SC, Libin AV, et al. The incorporation of

emotion-regulation skills into couple-and family-based treatments for post-traumatic stress disorder. *Military Medical Research*. 2017;4(1):1-10.

33. Li S, Kubzansky LD, VanderWeele TJ. Religious service attendance, divorce, and remarriage among US nurses in mid and late life. *PloS one*. 2018;13(12):e0207778.

34. Jafari F, Samani LN, Fatemi N, Ta'avoni S, Abolghasemi J. Marital satisfaction and adherence to religion. *Journal of medicine and life*. 2015;8(Spec Iss 4):214. (Full Text in Persian)

35. McClendon D. Religion, marriage markets, and assortative mating in the United States. *Journal of Marriage and Family*. 2016;78(5):1399-421